

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.1>

УДК 339.92

Л. С. Морозова,

*д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, Київський державний
торговельно-економічний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2231-0558>

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЄКТАМИ ЯК НАПРЯМ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

L. Morozova,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance,
Kyiv State University of Trade and Economics*

EFFECTIVE MANAGEMENT OF INTERNATIONAL INVESTMENT PROJECTS AS A DIRECTION TO INTENSIFY INVESTMENT ACTIVITY

Статтю присвячено розгляду теоретичних засад міжнародної інвестиційної діяльності, вивченню видів міжнародних інвестицій та виокремленню їх основних характеристик. Визначено особливості міжнародної інвестиційної діяльності та систематизовано основні аспекти її здійснення й значення для економіки країни. Систематизовано проблеми, притаманні розвитку міжнародної інвестиційної діяльності на сучасному етапі розвитку економіки країни. Розглянуто ефективне управління міжнародними інвестиційними проєктами як ключового чинника активізації

інвестиційної діяльності. Обґрунтовано, що ефективне управління міжнародними інвестиційними проєктами є ключовим чинником успішної реалізації інвестиційних ініціатив, особливо в умовах глобалізації. Виокремлено інструменти для підвищення ефективності управління міжнародними проєктами. Обґрунтовано шляхи вдосконалення управління міжнародними інвестиційними проєктами. Запропоновано заходи, що дозволять підвищити конкурентоспроможність України на міжнародній арені, забезпечуючи сталість інвестиційних потоків та розвиток стратегічно важливих секторів економіки.

International investment activity is of key importance for the formation of the modern economy of Ukraine. Its activation will ensure sustainable economic growth, strengthen infrastructure, improve the technological level of production and improve the quality of life of the population. This requires coordinated efforts of the state, the private sector and the international community, aimed at creating a favorable investment climate.

Effective management of international investment projects is an important factor for activating investment activity, as it allows implementing projects with maximum economic effect, minimizing risks and attracting new investors. In the context of globalization and integration of world markets, such activity contributes to the development of the country's economy, ensuring competitiveness, creating new jobs and modernizing production facilities.

The article is devoted to considering the theoretical foundations of international investment activity, studying the types of international investment and identifying their main characteristics. The features of international investment activity are determined and the main aspects of its implementation and significance for the country's economy are systematized. The problems inherent in the development of international investment activity at the current stage of the country's economic development are systematized. The effective management of international investment projects is considered as a key factor in the activation of

investment activity. It is substantiated that the effective management of international investment projects is a key factor in the successful implementation of investment initiatives, especially in the context of globalization. Tools for increasing the efficiency of international project management are identified. Ways to improve the management of international investment projects are substantiated. Measures are proposed that will increase Ukraine's competitiveness in the international arena, ensuring the sustainability of investment flows and the development of strategically important sectors of the economy.

Ключові слова: *інвестиційна діяльність, інвестиції, економіка країни, міжнародні інвестиційні проєкти, управління проєктами.*

Keywords: *investment activity, investments, country's economy, international investment projects, project management.*

Постановка завдання. Міжнародна інвестиційна діяльність має ключове значення для формування сучасної економіки України. Її активізація дозволить забезпечити стійке економічне зростання, зміцнити інфраструктуру, покращити технологічний рівень виробництва та підвищити якість життя населення. Для цього необхідні скоординовані зусилля держави, приватного сектору та міжнародної спільноти, спрямовані на створення сприятливого інвестиційного клімату.

Ефективне управління міжнародними інвестиційними проєктами є важливим фактором для активізації інвестиційної діяльності, оскільки дозволяє реалізовувати проєкти з максимальним економічним ефектом, мінімізувати ризики та залучати нових інвесторів. В умовах глобалізації та інтеграції світових ринків така діяльність сприяє розвитку економіки країни, забезпеченню конкурентоспроможності, створенню нових робочих місць та модернізації виробничих потужностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблемних питань щодо розвитку інвестиційної діяльності, розглядаються в наукових

працях І. Бланка, Т. Гавриленко, Т. Говорушко, Н. Гуляєвої, М. Денисенко, А. Даниленко, О. Книш, Ф. Котлера, О. Міх, Т. Майорової, А. Пересади, М. Портера та інших. Питанням управління інвестиційними проєктами присвячені праці Д. Бікулова, О. Вовчак, Н. Гайдис, А. Гриньової, А. Дуки, Г. Тарасюка, М. Чорної, О. Шершнюк та інших.

Однак, попри значний доробок зазначених науковців, варто зауважити, що у результаті швидкозмінного інвестиційного середовища важливим та актуальним для нашої країни є питання активізації інвестиційної діяльності шляхом ефективного управління міжнародними інвестиційними проєктами.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Необхідність здійснення інвестиційної діяльності може бути зумовлена різноманітними факторами, проте найбільш поширеним є міжнародне інвестування, яке виступає рушієм стратегії економічного зростання країни. Основна мета міжнародної інвестиційної діяльності полягає в забезпеченні реалізації найефективніших форм капіталовкладень, що базуються на грамотному управлінні інвестиційними проєктами.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження теоретичних засад міжнародної інвестиційної діяльності, обґрунтуванні її важливості та виділенні основних аспектів її здійснення; аналіз ефективного управління інвестиційними проєктами як важливого напрямку активізації інвестиційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародна інвестиційна діяльність охоплює рух капіталу між країнами з метою отримання прибутку, диверсифікації ризиків, розвитку інфраструктури, забезпечення економічного зростання та зміцнення економічних зв'язків. Основними видами міжнародних інвестицій є:

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) – капіталовкладення в економіку іншої країни через придбання активів, створення підприємств або участь у їхньому управлінні [1, с.32].

Портфельні інвестиції – вкладення в акції, облігації чи інші цінні папери, які не забезпечують контроль над підприємством [2].

Ризиковий (венчурний) капітал – інвестиції в інноваційні або стартап-компанії з високим потенціалом зростання.

Кредитування та позики – фінансові ресурси, надані на певний період за фіксовану чи плаваючу ставку.

Основними характеристиками міжнародних інвестицій є високий рівень капіталовкладень, значний вплив макроекономічної та політичної ситуації в країнах-реципієнтах і донорах, а також постійна адаптація до змін у глобальній економіці [3].

Міжнародна інвестиційна діяльність відіграє важливу роль у розвитку економіки України, адже сприяє залученню ресурсів, необхідних для модернізації ключових секторів, зростання виробництва, створення робочих місць та забезпечення макроекономічної стабільності [4]. Її значення можна розглядати через такі аспекти:

1. Економічне зростання та модернізація

Міжнародні інвестиції стимулюють економічне зростання, забезпечуючи капіталовкладення в інфраструктуру, промисловість, сільське господарство та енергетику. Завдяки сучасним технологіям та управлінським практикам, які надходять разом із прямими іноземними інвестиціями (ПІІ), українські підприємства отримують можливість модернізувати свої виробничі процеси, підвищувати конкурентоспроможність і виходити на міжнародні ринки.

2. Інновації та технологічний прогрес

Іноземні інвестори часто привносять сучасні технології та інноваційні підходи до управління. Наприклад: інвестиції в ІТ-сектор України сприяли зростанню його популярності на світовому ринку аутсорсингу; а енергетичні проекти за участі міжнародного капіталу підтримують перехід до відновлюваних джерел енергії та енергоефективності.

3. Створення робочих місць

Іноземні інвестиції сприяють розвитку нових підприємств і розширенню існуючих, що створює робочі місця та сприяє підвищенню рівня зайнятості населення. Наприклад, інвестори у сфері легкої промисловості, агробізнесу чи логістики забезпечують роботою тисячі українців.

4. Диверсифікація економіки

Залучення іноземного капіталу сприяє розвитку нових галузей економіки. Наприклад, інвестиції в стартапи чи біотехнології дозволяють Україні виходити за межі традиційної залежності від аграрного сектору та металургії.

5. Розвиток інфраструктури

Міжнародна інвестиційна діяльність має вирішальне значення для розбудови транспортної, енергетичної та цифрової інфраструктури країни. Наприклад: проєкти із залученням міжнародних фінансових організацій, таких як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), сприяють оновленню залізниць, будівництву автомагістралей та модернізації портів; інвестиції у телекомунікації підтримують розвиток цифрової економіки.

6. Поліпшення інвестиційного іміджу України

Успішні міжнародні інвестиційні проєкти формують позитивний імідж України на міжнародній арені [3]. Це стимулює довіру інвесторів і підвищує рейтинг країни серед потенційних партнерів.

На сьогоднішній день, в умовах нестабільного економічного середовища, міжнародній інвестиційній діяльності в Україні притаманний ряд проблем, які стримують інвесторів:

По-перше, це недосконалість правової системи, яка полягає у недостатньому захисті прав власності; тривалих та непрозорих судових процесах.

По друге, в країні панують корупція та бюрократія, що проявляються у високих транзакційних витратах через корупційні ризики; складності реєстрації бізнесу та отримання дозволів.

По третє, країна характеризується політичною нестабільністю, яка проявляється в ризиках, пов'язаних з військовими діями та політичними кризами.

По четверте - відсутність довіри до банківської системи, а саме обмежений доступ до кредитування та недостатня прозорість банків.

Ефективне управління міжнародними інвестиційними проєктами є ключовим чинником успішної реалізації інвестиційних ініціатив, особливо в умовах глобалізації. Воно передбачає цілеспрямовану діяльність, спрямовану на забезпечення оптимального використання ресурсів, досягнення стратегічних цілей, а також мінімізацію ризиків, пов'язаних із реалізацією проєкту[5].

Але нажаль, ефективне управління міжнародними інвестиційними проєктами сьогодні зіткнулося з рядом викликів, зокрема:

1. Політичні ризики:

Нестабільність політичної ситуації або зміна регулювань у країні реалізації проєкту.

2. Економічна невизначеність:

Коливання валютних курсів, інфляція, економічні кризи.

3. Культурні бар'єри:

Відмінності у менталітеті, мовні бар'єри, різниця в діловій етиці.

4. Юридичні складнощі:

Недосконалість правової бази, складності у дотриманні міжнародних стандартів.

5. Ризики управління:

Неефективне планування, відсутність належного контролю, слабка координація між учасниками проєкту.

В такій ситуації важливого значення набуває виокремлення інструментів для підвищення ефективності управління міжнародними проєктами. Таким чином, до таких інструментів доцільно віднести:

- програмне забезпечення для управління проєктами, зокрема використання платформ для координації дій, управління бюджетом і строками. (Наприклад, Asana, Trello, Jira, Microsoft Project).

- методології управління проєктами, наприклад застосування методів Agile, Scrum, PMBOK для адаптивного управління; використання PRINCE2 для структурованих міжнародних проєктів.

- дотримання міжнародних стандартів, зокрема дотримання стандартів ISO (наприклад, ISO 21500 з управління проєктами);

- використання аналітичних інструментів, таких як: SWOT-аналіз для оцінки внутрішніх і зовнішніх чинників; PESTLE-аналіз для вивчення макроекономічного середовища.

З метою активізації інвестиційної діяльності доцільно обґрунтувати шляхи вдосконалення управління міжнародними інвестиційними проєктами. Вважаємо, що такими напрямками мають бути: розвиток професійних навичок, що полягає у проведенні тренінгів для менеджерів з міжнародного права, фінансів та міжкультурної комунікації; інтеграція новітніх технологій, зокрема використання штучного інтелекту та великих даних для прогнозування результатів проєкту; створення сприятливого середовища, шляхом розробки державних програм підтримки іноземних інвесторів та спрощенні дозвільних процедур; підвищення прозорості процесів, а саме регулярне інформування зацікавлених сторін про хід виконання проєкту та використання блокчейн-технологій для відстеження транзакцій.

Наведені заходи дозволять підвищити конкурентоспроможність України на міжнародній арені, забезпечуючи сталість інвестиційних потоків та розвиток стратегічно важливих секторів економіки.

Висновки з проведеного дослідження. Управління міжнародними інвестиційними проєктами є багатофункціональним процесом, що вимагає комплексного підходу, високої кваліфікації учасників та використання сучасних інструментів. Вдосконалення управління міжнародними проєктами

дозволить підвищити їхню економічну ефективність, мінімізувати ризики та сприяти розвитку глобальної економічної співпраці.

Ефективне управління міжнародними інвестиційними проєктами є важливим механізмом активізації інвестиційної діяльності. Воно забезпечує раціональне використання ресурсів, мінімізацію ризиків і досягнення стратегічних цілей. Для України, яка прагне інтеграції до світового економічного простору, розвиток ефективного управління такими проєктами є критично важливим для залучення капіталу, модернізації економіки та підвищення її конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Література

1. Петухова О. М. Інвестування. Київ: Центр учбової літератури. 2014. 336 с.
2. Говорушко, Т. А., Обушна Н. І. Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікація. *Теорії мікро-макроекономіки*. 2013. Вип. 41. С. 91-99. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/handle/123456789/10871>
3. Селіверстова Л. С. Формування оптимального портфелю фінансових інвестицій корпорації. *Науковий вісник Полісся*. № 2, 2016. С. 127-131.
4. Селіверстова Л. С., Міх О. М. Інвестиційна політика підприємства в контексті забезпечення сталого розвитку країни. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/16.pdf.5.
5. Денисенко М.П. Modeling of institutional infrastructure for the formation of financial support for light industry entities. *Вчені записки Університету «КРОК»*. № 1(57), 2020. С. 50-57.
6. Денисенко М. П. Іноземне інвестування економіки України. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 7. С. 70-77.
7. Vdovenko N., Deriy J., Kurmaiev P. (2019) Formation of the information economy: Organizational and financial aspects. *Journal of Supply Chain Management*. 8 (4). p. 956-961.

References

1. P'etukhova, O.M. (2014), *Investuvannia [Investment]*, Tsentri uchebnoi literatury, Kyiv, Ukraine.
2. Hovorushko, T.A. and Obushna, N.I. (2013), "The essence of foreign direct investment and its classification", *Teorii mikro-makroekonomiky*. vol. 41, pp. 91-99, available at: <https://dspace.nuft.edu.ua/handle/123456789/10871> (Accessed 5 Dec 2024).
3. Seliverstova, L.S. (2016). "Formation of the optimal portfolio of financial investments of the corporation", *Naukovyi visnyk Polissia*, vol. 2, pp. 127-131.
4. Seliverstova, L.S. and Mikh, O.M. (2019), "Investment policy of the enterprise in the context of ensuring sustainable development of the country", *Efektivna ekonomika*, vol. 11, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/16.Pdf (Accessed 2 Dec 2024).
5. Denysenko, M.P. (2020), "Modeling of institutional infrastructure for the formation of financial support for light industry entities", *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, vol. 1 (57), pp. 50-57.
6. Denysenko, M.P. (2016), "Foreign investment in the economy of Ukraine", *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 7, pp. 70-77.
7. Vdovenko, N. Deriy, J. and Kurmaiev, P. (2019), "Formation of the information economy: Organizational and financial aspects", *Journal of Supply Chain Management*, vol. 8 (4), pp. 956-961.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2024 р.